

Інвестуванню в акції генеруючих компаній електроенергетики притаманні ризики, властиві українському ринку акцій взагалі, тобто т. зв. системні ризики. Дані типи ризиків, тим чи іншим чином пов'язані з курсом гривні, сьогодні властиві українському ринкові у середньому ступені, але ж таки досвід різких падінь курсу після тривалих періодів стабільності залишає певну нестабільність в цій сфері. Крім, того, сьогоднішній Україні притаманний високий ступінь політичного ризику, тобто погроз негативного впливу на ринок через зміну уряду, режиму державного устрою, реприватизації й т. п. Саме цей ризик може стати вирішальним при прийнятті відповідного інвестиційного рішення.

Але в більшому ступені на інвестора впливатимуть т. зв. специфічні ризики, що існують в галузі електроенергетики. Ці ризики у значній мірі проявляються в електроенергетиці внаслідок таких чинників, як специфічне положення галузі в економіці, переважна державна власність, жорстке адміністративне втручання, скрутний поточний фінансовий стан, невизначені перспективи розвитку.

Отже, ризики інвестування в акції генеруючих компаній електроенергетики дуже високі. Проте, підприємства все ж потребують додаткових інвестицій, а інвестори прагнуть нових інвестиційних можливостей, що обумовлює необхідність розробки методів зниження ризиків в процесі залучення капіталу генеруючими компаніями електроенергетики.

*Линовицька С. А.,
асистент кафедри менеджменту
Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПРОЦЕСІ ЇХ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Будь-яке підприємство перебуває під постійним впливом зовнішнього середовища. Зміни в середовищі більшою чи меншою мірою позначаються на діяльності підприємства, вимагаючи від нього відповідного реагування. Уникнути взаємодії із зовнішнім середовищем неможливо, оскільки саме з нього підприємство отримує ресурси і поставляє в нього результати своєї діяльності. Отже, важливою метою в процесі функціонування підприємства є

вдосконалення його взаємодії із зовнішнім середовищем. Оскільки в переважній більшості випадків сила середовища більша за силу підприємства, то таке покращення взаємодії відбувається шляхом адаптації підприємства до свого середовища. Проте, усвідомлення необхідності проведення адаптації, розробка відповідних заходів та їх впровадження не завжди гарантують успішне пристосування підприємства до змін.

На ефективність процесу адаптації впливають як зовнішні протидіючі фактори, так і внутрішні. На основі дослідження систем управління адаптаційними процесами, що проводилось на підприємствах сфери виробництва будівельних матеріалів, були виділені такі основні проблеми, що перешкоджали їх ефективно-му пристосуванню до змін середовища:

—невисокий рівень кваліфікації персоналу функціональних служб підприємства. Даний чинник проявляється перш за все у недостатності знань працівників у сфері стратегічного аналізу діяльності та середовища функціонування підприємства, інструментів маркетингу, управління фінансовими потоками. Така ситуація обумовлена тим, що працівниками функціональних служб підприємства є люди з технічною, а не економічною освітою; люди, які закінчили вищі навчальні заклади ще за радянських часів; люди, що не мають бажання (психологічний опір змінам) або можливості (оскільки підвищення їх кваліфікації не заохочується керівництвом підприємства) освоювати нові методи роботи. При чому ця ситуація характерна не лише для рядових співробітників, але й для керівників відповідних служб. Молоде покоління не вмотивоване приходити працювати на такі підприємства через порівняно невисокий рівень заробітної плати, обмежені можливості для кар'єрного зростання, відсутність можливостей для самореалізації як спеціаліста;

—короткострокова спрямованість адаптаційних заходів, їх зосередження на локальних оперативних реакційних діях, які забезпечують лише тимчасове поліпшення ситуації без врахування їх впливу на довгострокову прибутковість підприємства. Наприклад, багато підприємств віддають перевагу продовженню строку використання зношеного обладнання через проведення капітальних та поточних ремонтів, а не купівлі нового. При цьому часто ігнорується той факт, що якість продукції, яка випускається на такому обладнанні, є досить низькою, а отже менш конкурентноздатною на ринку. Незадоволений в повній мірі попит на ринку будматеріалів сприяє споживанню і такої продукції, проте така ситуація не може тривати довго і в майбутньому кон-

курентна позиція цих підприємств має високі шанси погіршитись. Крім того, дуже часто оперативні реактивні заходи різних підрозділів мають суперечливий характер, що знижує їх ефективність в цілому для підприємства;

—низька якість планування і організації виконання адаптаційних заходів, що обумовлено, як вище зазначалось, низькою кваліфікацією виконавчого персоналу та недостатністю мотиваційних стимулів. Мала зацікавленість працівників спричинена недостатністю інформації про цілі проведення реакційних дій, оскільки прийняття рішення про адаптацію та планування її проведення обмежуються вищим рівнем управління. З іншого боку, невисокий рівень кваліфікації персоналу не сприяє передачі управлінських повноважень з вищого рівня управління на нижчі.

—недостатність інформаційних, фінансових, матеріально-технічних ресурсів. Обмеженість ресурсів — це об'єктивно існуюча закономірність. Зменшити залежність від цього чинника можливо шляхом більш ефективного використання наявних ресурсів. Тобто, обмеженість інформаційних ресурсів можна зменшити шляхом знаходження нових джерел інформації та застосування нових методик для її збору та аналізу. Залучення додаткових фінансових та матеріально-технічних ресурсів можливе через використання сучасних засобів фінансування: лізингу, цільового фінансування, емісії цінних паперів тощо. Орієнтація підприємств на власні кошти з одного боку підвищує їх фінансову стійкість, проте з іншого боку — обмежує їх розвиток.

Вирішення цих проблем вважається можливим через усвідомлення керівництвом підприємств, що персонал — це ключова конкурентна перевага організацій у сучасному динамічному середовищі й інвестиції в його розвиток є пріоритетним напрямком. Вдосконалення адаптаційної діяльності можна досягти через застосування наступних організаційно-економічних механізмів:

—впровадження або перегляд існуючих на підприємствах програм підвищення кваліфікації персоналу, створення можливостей працівникам функціональних служб для відвідування спеціальних курсів, семінарів, тренінгів;

—проведення періодичної атестації персоналу (а не лише при прийомі на роботу), що стимулюватиме працівників до саморозвитку;

—формалізований підхід до управління адаптацією, що передбачає ув'язування адаптаційних заходів в єдину комплексну систему та регламентацію строків її здійснення;

—побудова системи перманентного моніторингу середовища функціонування підприємства, що передбачає визначення параметрів середовища, що підлягають відстеженню, призначення відповідальних за такий моніторинг та визначення періодичності його проведення;

—завчасне прогнозування тенденцій розвитку середовища та розробка альтернативних сценаріїв дій підприємства при настанні відповідних ситуацій;

—передача частини управлінських повноважень на нижчі рівні, що буде можливим за умови досягнення прийнятного рівня «зрілості» виконавців (кваліфікації, досвіду та бажання працівника приймати на себе відповідальності за прийняті рішення).

Литюга Ю. В.

аспірантка кафедри економіки підприємств
Київський національний економічний університет
ім. Вадима Гетьмана

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розвиток підприємства і його розширене відтворення пов'язане з безперервним процесом залучення інвестицій. Можливість підприємства акумулювати власні та позикові кошти визначається його інвестиційної привабливістю. Розглядаючи інвестиційну привабливість підприємства, слід зауважити, що приплив інвестиційних ресурсів залежить не тільки від самого підприємства, а й від сприятливого інвестиційного клімату, який створюють держава та органи місцевого самоврядування.

Інвестиційна привабливість — це властивість підприємства, зумовлена його наявними економічними ресурсами, залучати внутрішні і зовнішні економічні кошти для досягнення цілей інвестування. Вона визначається як оцінка потенціалу підприємства щодо формування необхідного обсягу інвестиційних ресурсів за допомогою всіх можливих джерел.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства — інтегральна характеристика його внутрішнього середовища. Оцінку інвестиційної привабливості підприємства доцільно проводити з позиції системного підходу. Він передбачає використання для характеристики інвестиційної привабливості комплексу внутрішніх чинників, що характеризують фінансово-економічний стан